

АЛ. СОКОЛСКИ
СЛАБОСТ И СИЛА

chitanka.info

— Спектакълът завърши! — каза Ринато и изключи телевизионния екран. — Дотегна ми това черно космично небе с немигащи звезди. Даже и астероидите ми станаха скучни.

Другите двама не отговориха. Бяха заети с преглеждане на току-що получените от апаратите данни. През три месеца „Скитник 9“ — астероидът, на който завеждаха наблюдателната станция, пресичаше главния пояс от астероиди — малките планети на Слънчевата система. Това даваше възможност да се изучават няколко десетки хиляди астероиди. Затова тримата млади учени го бяха избрали за място на своята едногодишна командировка на „простор“, както те наричаха междупланетното пространство. Наближаваха шест месеца, откакто бяха напуснали Земята. С помощта на роботите бяха построили станцията, хангарите, площадка за кацане. Едва от десетина години бе започнало усвояването на хилядите астероиди и предстоеше огромна изследователска работа.

— И какво толкова интересно има? — опитваше се да ги заговори Ринато. — Два дни сте като луди! Три часа мълчите! Това вече е неприлично!

— Ти нали говориш и заради нас — отвърна Григорий и бързо добави. — Погледай някой филм, да се разсееш.

— Не ми се гледат филми от Земята. Иска ми се наистина, не на екран да видя зелени дървета, синьо небе, бели облаци... Просто не ми се вярва, че има море и в него можеш да плуваш и слънцето да жари раменете ти... Вие спомняте ли си, че съществуват такива неща като миризми, ухания? Какво не бих дал сега да почувствувам миризмата на морето, на солена вода и йодни водорасли... А може би правилно е да се вземат в Космоса концентрирани миризми?...

Найден вдигна глава и се замисли. В думите на Ринато имаше нещо правилно. Месеците прекарани в „простора“ създаваха непреодолима носталгия по Земята, по земния живот. Понякога това беше тъга по съвсем дребни незначителни неща, за които човек никога не се е сещал.

— Хайде малко почивка, Гриша — каза той, — и без това няма да свършим изведнъж.

Григорий се приближи до приятелите си. Тримата се познаваха от висшата астронавтическа школа в Москва. Григорий и Найден бяха астронавигатори, Ринато — астрогеолог, тримата заедно бяха

изучавани ракетни двигатели и кибернетика. Бяха приятели и пожелаха заедно да прекарат едногодишната командировка в Космоса.

— Искам и не мога да си представя, как ще прекарам още шест месеца на това жалко парче земя — каза сериозно Ринато.

— Грещиш — не земя, а материя — пошегува се Найден.

Желанието на Ринато да говори изчезна. Тримата замълчаха, както се бе случвало не веднъж. Те се разбираха и в мълчанието. Найден и Григорий се спогледаха крадешком. Нещо ставаше с техния приятел? В последните дни италианецът преминаваше рязко от буйна веселост, в мрачно и подтиснато състояние. Григорий се канеше да го запита бил ли е при „лекаря“. Така съкратено наричаха кибернетичната машина, в запаметяващото устройство на която бяха вложени познания по медицина. „Лекарят“ преглеждаше, слагаше диагноза, предписваше лечение. В този момент сигналната лампа на радиостанцията замига и прозвуча сигнал. Ринато скочи и отиде до приемника. По скалата пробягаха начупени сигнали. Апаратът ги дешифрира. Редовният рейс Марс-Земя използваше случая да ги поздрави. Ринато отговори и когато се върна, лицето му беше разведрено.

— Само някакви си 60 милиона километри ни деляха от тях — каза той. — Обикалят заради някакъв метеоритен облак. Доста са се отклонили.

— А ти бил ли си скоро при „лекаря“? — запита го Григорий.

— Бях — с нежелание отвърна италианецът и тъмните му вежди се сключиха в права черта. — Нервно напрежение! Предписа физически труд. Къде да го намеря този физически труд? Автомати почистват, автомати приготвят храната ни, автомати ни пренасят, въздухът, който дишаме, се пречиства от автомати. Роботите извършват цялата работа на астероида. Навсякъде машини! Какво е останало за нас?

— Да мислим — това, което не могат машините, — отвърна Григорий.

— Единственото нещо — продължи Ринато — е да изляза и да тичам по астероида. Но това не е трудно. Колко тежа тук?...

— Да и ако си без магнитни подметки, при по-силен скок ще литнеш в Космоса... — засмя се Найден.

— Ще литна и край! — допълни Ринато. — Не ми е жал за мен, но като си помисля, че със седмици ще си мълчите, решавам да се

пазя.

— Ринато — внезапно каза Найден, — да излезем малко на разходка? Два дни няма сведения от работи 17 и 18. Прекъсната ли е радиовръзката?

— Не е, но лошо се чува. Да отидем. Те могат да работят без програма още седмица, но щом искаш...

Двамата облякоха скафандрите и влязоха в камерата на изхода. След малко бяха извън станцията и обгърнаха с поглед наоколо. Астероидът имаше диаметър около 70 километра. Хоризонтът беше малък, не повече от десетина километра, при това станцията беше на височина. Пред тях в полукръг се издигаха ниски хълмове с остри начупени форми, Тук-там зееха кратери от паднали метеори. Ниско над извитият хоризонт, сред блестящите сини, жълти, зелени, бели звезди, сияеше с оранжева светлина-портокал — земното слънце! Повече от двеста и петдесет милиона километра ги отделяха от него и все пак те имаха дълги, странни сенки малко наподобяващи хора. Полето пред тях бе набраздено от гъсениците на транспортните машини, от стъпките на роботите. Така то ставаше по-малко сурово и чуждо. Следите оставаха непокътнати — нямаше ни вятър, ни дъжд да ги заличи. Мълчаливи седнаха Ринато и Найден в малката летателна машина. Мълчаливи стигнаха шахтата на роботите. Това бяха работи от средна величина с човешки форми. Бяха им дадени на разположение машини, с които пробиваха скалите и отделяха рудата. Те работеха без почивка, без прекъсване, докато имат гориво или не ги спрат. „УТМ“ — инициалът на „универсална трудова машина“. Пред шахтата беше струпан голям куп скална маса. Вътре бе тъмно и те включиха прожекторите си, вървяха доста, докато видяха светлината на роботите. Радарните устройства на машините доловиха присъствието на хората и спряха работа. В ушите на мъжете забучаха едновременно два силни металически гласа.

— Кой е?

Роботите се бяха обърнали и ги осветяваха.

— Найден и Ринато — отвърна италианецът. — 17-ти да мълчи. Да говори 18-ти. Какво намерихте?

— До 140 метра главно желязо и незначителни следи от никел и волфрам. Сега навлизаме в гранитна скала и в нея неизвестен метал.

— Как така неизвестен? — учуди се Найден.

— Те не познават всички метали — успокой го Ринато. — Ела да видим.

Не беше трудно на Ринато да познае редкия минерал берилий. Той трепна. Роботите познаваха този метал! Тогава?

— Е сега вече и ти ще имаш много работа. Но чакай не противоречи ли на науката толкова количество берилий? — попита Найден.

— На коя наука? На земната, да. Ти не забравяй, че не си на Земята.

Ринато беше обхванат от треската на иманяря. Разглеждаше минерала, изведнъж насочи един от роботите към него и загледа скалата на машината.

— Знаеш ли? Това не е берилий! — започна италианецът.

— Какво е тогава?

— Пак берилий, но не девет, а осем — радиоактивният! Това е вече находка! И в толкова количество! Да се връщаме веднага. Трябва да се подготви разширение, изобщо голяма работа.

Вълнението на Ринато се предаде и на Найден. Те бързаха към изхода на галерията и Ринато не млъкваше.

— Знаеш ли чувствавам се като някой древен скитник, пират или разбойник, който изведнъж е открил пещера с нечувани богатства.

— Само, че не се озърташ страхливо. Тук ти си собственикът.

— И ти, и аз, и петте милиарда на Земята.

Найден се радваше на радостта на приятеля си. Работата ще го увлече, ще се махне носталгията. Внезапно и двамата спряха и се погледнаха.

— Почувствува ли?

— Да — отвърна Ринато. — Ще бъде история, ако на астероида има действащи вулкани! Невъзможно е.

Под краката си те бяха усетили тръпка на почвата. Ето пак ще се затресе!

— Вулкан или... — каза Найден и двамата се затичаха.

Когато стигнаха отвора на галерията, спряха поразени. От черното небе на Космоса, с мълниеносна скорост от време на време падаха метеори. Те видяха как един по-голям със страшна сила се врязва в повърхността на астероида, разкъса я, издълба кратер и вдигна облаци прах. Не се чуваше никакъв звук — нямаше атмосфера.

Картината беше величествена и смразяваща. Те не виждаха добре, но бе ясно, че броят на дребните парченца космична материя не беше малък.

— Найдене, Ринато, обадете се! — запъхтян, тревожно викаше по радиото Григорий.

— Здрави сме — отвърна Найден. — Стоим на входа на галерията и гледаме.

— Неочаквано представление. Главен актьор Космосът. Филмирай всичко и провери колко ще трае спектакълът. Работа ни чака. Открито е невъобразимо количество... — Ринато не се доизказа.

Един метеор, може би стотина грама, попадна върху оставения наблизо ракетоплан. Машината стана негодна. Ужасени Найден и Ринато се отдръпнаха навътре и инстинктивно погледнаха над главите си.

— Ще издържи — каза Ринато.

— Какво стана? Какво ще издържи? — отново прозвуча гласът на Григорий.

— Дребна работа — едно камъче чукна машината, ще се върнем пеша — настроението на Ринато оставаше весело.

По радиото Григорий ги предупреди да се пазят.

— Ще ви потърся след 10 минути като изчисля метеоритния поток — завърши той.

Ринато и Найден седнаха и подпряха гърбове в стената на галерията.

Русинът включи радарните инсталации и радиотелескопа. Очите му ставаха все по-студени и строги. Капки пот оросиха челото му. Това беше нечувано — метеоритният поток сякаш нямаше край. Григорий не беше чел, не беше слушал за подобно явление. Може би апаратите грешат? Отново с напрежение и омраза той заследи трепкащите стрелки. Грешка нямаше! Убийственият поток щеше да продължи почти 80 земни минути!

— Найдене! — Григорий се опита гласа му да бъде спокоен. — За колко време имате кислород?

— Около час — отвърна българинът, без да погледне циферблата на резервоара.

— Добре, горе долу толкова ще трае и метеоритният поток — излъга Григорий и бързо изключи апарата.

Трябваше да направи нещо. Той трябва да спаси другарите си. Мозъкът му трескаво търсеше изход.

Без да иска и Найден бе излъгал. Той светна и видя истинското положение. Видя го и Ринато, и лицата им се опънаха.

— Гриша, ако се интересуваш точно, имаме кислород за 40 минути — веднага съобщи Найден.

— Защо толкова малко? — русинът не издържа и издаде тревогата си.

— Оставихме допълнителните резервоари в машината, не мислехме да се бавим... Гриша, кажи истината. Най-добре е.

Мина доста време докато русинът отговори.

— Метеоритният поток ще трае 80 минути. Но вие не се тревожете. Сега ще изпратя летателна или вездеходна машина с автопилот. Тя ще ви донесе кислород. Ще се обадя след 10 минути.

Григорий бързо навлече скафандъра и се затича по подземния коридор, който свързваше станцията с хангара. Той влезе в един ракетоплан и бързо постави задача на автопилота за отлитане до галерията. Запъти се към металната врата и изведнъж коленете му се подкосиха. Вратата беше пробита, механизмът повреден и тя не можеше да се отвори. Вцепеняването му трая само миг, той отново се върна в станцията. Какво да направи? Извън хангара, под малкия навес, имаше двуместен ракетоплан, но и той нямаше автопилот. Ако не открие друга възможност, ще седне в него и... каквото стане. Имаше и една малка ракета за произвеждане на електрическа искра в Космоса — за сигнал на Земята. Тя пък не можеше да каца. Можеше само да излети... Григорий се опита да мисли, да търси друга възможност.

— Гриша, готова ли е ракетата? — пълен с очакване бе гласът на Ринато.

— Още не...

— Защо? Какво е станало, Гриша?

Той не можеше да ги излъже:

— Метеор е повредил вратата на хангара. Ще се опитам да я взривя.

Григорий почувствува по мълчанието, че те не вярваха. Радиото бе изключено. Да взриви вратата, значеше да унищожи хангара.

На екрана русинът виждаше метеорите. Те сякаш се забиваха в мозъка му и казваха: „Търси, търси, ти можеш, ти трябва да ги

спасиш...“

Минутите отминаваха една след друга, а той продължаваше да стои неподвижен безмълвен. После стана и решителен, намръщен, отиде при изчислителната машина. Имаше още една възможност...

Двамата в галерията бяха узнали безизходното си положение. Бяха обречени. Ринато седнаше, след миг ставаше и отиваше при изхода. Връщаше се и пак отиваше.

— Basta — изкрещя той по италиански и вдигна юмрук към небето. — Машини, автомати, силата на човека, разумът му... Ето, че Космосът се подиграва със силата ни. И ние сме тръгнали да го покорим.

— Така ще бъде! Още преди повече от двадесет века един гръцки философ е казал: „Няма нищо по-силно от човека!“ От човека с главна буква. — Найдено говореше бавно, замислено.

— Да, но този човек с главна буква може да не сме ние с тебе, а тези дето ще дойдат след нас.

— Може и така да е.

— Но това не ми стига. Нямам желание да назовават астероида на мое име. Не съм съзнателен като тебе или Григорий. Но и аз, и ти сега сме безпомощни като... като новородени. Изчезна нашата прословута сила — автоматиката ни и вече сме нищо.

— Не сме нищо, а разумни същества!

— И каква е ползата? Остави ме да говоря. Нима ти не си съгласен, че нашата сила в последна сметка ни е направила слаби? Твърде широко приложение на автоматиката в живота ни тук и на земята е нашата слабост.

— Ринато, ти спомняш ли си, че в началото на индустриализацията в Англия се появило едно движение на „луддите“. Те искали да рушат машините, защото смятали, че са причина за безработицата и тежкото им положение. Не са разбирали...

— Хубаво! Сравнявай ме с хора от XVIII век! Разбери, аз съм човек на действието. Искам да живея, но не се боя от смъртта. Просто не мога да я чакам със скръстени ръце, да бездействувам.

— Ти действуй.

— Как?

— Мисли!

— За какво?

— Изчисли за колко време ще стигнем до станцията, ако тичаме.

— Премислих — около 15 минути. Ще свалим по една от магнитните подметки.

— Интересно колко метеора падат за толкова време.

— Кой знае? Тези дето са милиметри не се виждат, но и те могат да пробият скафандрите.

— Хъм... не е голяма вероятността... — започна Найден, — но като се привърши кислородът ще опитаме и това. Ти си гледал филми от някогашните войни. Все едно, че сме обстрелвани с тежка артилерия и трябва да атакуваме...

— Тогава никой не е обстрелвал такъв район.

— Но също така не се е минавал за толкова време.

— Добре, ще почакам още 20 минути.

Ринато отново се доближи до отвора на галерията. Прозрачният шлем откриваше профила му — красив, одухотворен, напрегнат. Той дълго се взираше в задименото поле. Като се върна завари Найден в същото положение. Очите му се взираха някъде далеко, съсредоточени, сериозни. Само по трепкащите пръсти на дясната ръка се чувствуваше напрежението. Те сякаш натискаха клавишите на изчислителната машина.

— Ринато, колко тежи приблизително астероидът?

— Може би две хиляди милиарда тона.

— Той се движи с 19 километра в секунда.

— Да и върху него освен гравитационната сила на Слънцето, действуват и други, но за какъв дявол ти е всичко това?

— Каква трябва да е според тебе силата, която би го отклонила от орбитата му?

— Моля те, обясни ми.

Лицето на Найден се оживи. Кафявите му мечтателни очи се изпълниха с момчешко въодушевление Той бе забравил обстановката при която се намираха. Ринато седна и зачака.

— Виждаш ли, днес като гледах преминаването на астероидния пояс ми хрумна нещо. Сега все повече се убеждавам, че е правилно и полезно. Големият проблем на днешните планетолети е тяхната големина. На нас са ни нужни огромни по размери кораби не само, за да вземем повече хора, ти разбираш...

Ринато кимна с глава не знаейки накъде ще отиде мисълта на приятеля му:

— Но огромните кораби не могат да се построят на Земята — трудно е издигането им. Трябва да ги строим на „простор“. Знаеш трудностите на подобен строеж. Освен това никой, абсолютно никой наш космичен кораб, не е защитен надеждно срещу метеори. Може би като навлезем в други звездни системи опасността да се увеличи.

— Защо ми четеш тази лекция? Говори направо.

— Какво би казал, ако един от малките астероиди бъде превърнат на космичен кораб?

— Как така? — учуди се Ринато.

— Не зная просто ли е или сложно, но така. На него се монтират двигатели, в дълбочините му се изграждат помещения и т.н. Такъв звездолет няма от какво да се бои. От хилядите астероиди ще изберем удобните 1, 2, 3 километра в диаметър. Ще намерим такива, в които се съдържа в голямо количество атомна суровина...

Италианецът скочи възбуден и прегърна приятеля си. Очите му светеха.

— Умна глава! Идеята ти е прекрасна!... — и след като помълча добави. — Само че други ще я осъществяват... А защо ме попита за масата на „Скитника“?

— Ние имаме на склад много мезонен взрив. След няколко месеца трябваше да го вземат за опити върху малки астероиди.

— Разбирам! — изкрещя Ринато. — Веднага да съобщим на Григорий.

— Чакай, не е толкова просто.

— Как да не е? Взривът трябва да изтласка астероида извън старата му орбита и значи извън потока. Григорий каза, че е тесен.

— Но ако разпръснем целият астероид?

— Няма! Според теорията астероидите нямат разтопена магма във вътрешността си. Освен това взривът ще се хвърли с малката ракета и като грозд — ще обхване голяма повърхност.

— Да, така е добре...

Ринато включи предавателя и започна да търси Григорий. Минута, две!... Станцията не отговаряше? Двамата мъже се гледаха и не смееха да изкажат мислите си: „Нима Гриша е излязъл навън и е загинал?“ За да премахне тягостното мълчание, Ринато отново взе да

вика станцията. Сега те бяха останали сами! Без никаква надежда! Дълги, безкрайни минути живяха с това чувство. И ето изведнъж до тях прозвуча гласът на русина.

— Гриша, миличък, какво става с тебе? — започна Ринато — слушай добре, Найден ще ти разкаже нещо много важно. И за земята, и за нас.

Едва Найден започна и Григорий го спря.

— Почакай малко! — се чу гласът му.

Той включваше записващите апарати. Ако все пак опитът не успееше и те всички загинеха, идеята трябваше да остане. Когато българинът свърши, гласът на Григорий бе развълнуван, радостен, тържествуващ.

— Поздравявам те, Найдене! След малко твоята идея ще се изпълни.

— Толкова бързо?

— Мой скъпи и аз помислих за същото и вече приготвих ракетата с взрива. Опитвах се да изчисля силата и посоката на новата орбита. Движението на „Скитника“ е сложно. Виж за астероидите звездолети не се сетих. Идеята ти е гениална. Трябва да бързаме, кислородът ви се свършва. След 10 минути взрив.

Гласът по радиото секна. Двамата отново останаха сами. Минутите бяха пълни с напрежение, неизвестност и надежда. В тези минути беше трудно да се говори. Двамата бяха вперили очи в часовниците си. Дойде десетата минута. Нищо! Минаха още 30 секунди. Силна тръпка разтърси астероида. Мъжете осезаемо почувствуваха отклонението. Кръвта им натежа като олово. След малко дойде облекчението. Те скочиха и изтичаха към входа на галерията. Астероидът беше напуснал пределите на потока, но и те вече чувствуваха задух. След малко капковидният ракетоплан кацна. С няколко скока се намериха вътре. Секунди им трябваша да отлетят до станцията. Когато влязоха в помещението, само махнаха шлемовете си и седнаха. Усмиваха се и не можеха да говорят. Изведнъж, поел дълбоко въздух, Ринато запя. Пееше на родния си език стара работническа песен. „Bandiera rossa“ — се извисяваше гласът му. Тревогата, напрежението, цялата мъка от преживяното, радостта от сполуката се изливаше в думите на песента. Той прегърна Найден и Григорий и тримата запяха. Колко пъти повториха текста не знаеха.

— Скъпи мои! — целуваше ги Ринато. — Идеята ви излезе правилна! Сега мога да стоя тук не шест, а шестнадесет месеца. Ще дойдат хора и ние ще създадем огромния звездолет — астероид. Как се казваше онзи гръцки философ?

— Демокрит.

— Демокрит! Ще го запомня: „Няма нищо по-силно от човека!“

Публикувано в списание „Наука и техника за младежта“, брой
4/1961 г.

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.